

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS ATSTOVO EUROPOS ŽMOGAUS
TEISIŲ TEISME 2019 METŲ VEIKLOS ATASKAITOS**

2020-03-27 Nr. NV-854
Vilnius

Rengėja: Vyriausybės atstovė Europos Žmogaus Teisių Teisme.

Tikslas: pateikti Vyriausybei informaciją apie Vyriausybės atstovo Europos Žmogaus Teisių Teisme (toliau – EŽTT) veiklą 2019 metais.

Dabartinė situacija. Pagrindinis Vyriausybės atstovo EŽTT uždavinys yra atstovauti Lietuvos Respublikos interesams EŽTT bei Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komitete (toliau – JT ŽTK). Pagal Vyriausybės atstovo EŽTT nuostatų 11 p. kasmet, iki kovo 1 d., atstovas pateikia Vyriausybei jam pavestų uždavinių ir funkcijų vykdymo praėjusių metų ataskaitą.

Esmė. Pagrindinė informacija apie Vyriausybės atstovo EŽTT veiklą:

Valstybės interesų gynimas ir atstovavimas jai EŽTT bei JT ŽTK

2019 m. išliko didelis Vyriausybei perduodamų EŽTT bylų skaičius – *buvo perduotos 30 naujų bylų*, dar 2 bylose buvo pakartotinai kreiptasi į Vyriausybę pateikiant papildomus klausimus. Taip pat perduotos 3 naujos JT ŽTK bylos. Buvo tęsiamas darbas su anksčiau paduotomis 28 EŽTK ir 9 JT ŽTK bylomis. Viso 2019 m. EŽTT buvo gautos 448 petichijos prieš Lietuvą (2018 m. – 475, 2017 m. – 444), dalis jų nebuvo perduotos teismui nagrinėjimui ir buvo atmetos administracine tvarka dėl netinkamo petichijos formuliario užpildymo.

2019 m. buvo priimti EŽTT sprendimai/nutarimai bylose prieš Lietuvą: *13 petichijų pripažinta, kad Lietuva pažeidė pareiškėjų teises; 6 – kad nepažeidė; 18 – pripažinta nepriimtiniomis; 2 – išbrauktos iš bylų sąrašo, atsižvelgiant į Vyriausybės vienašalės deklaracijas; 5 – užbaigta taikiais susitarimais.*

Daugiausia nustatyta pažeidimų pagal Europos Žmogaus teisių konvencijos (toliau - EŽTK) 3 str. (Kankinimo uždraudimas) – 44 % visų pažeidimų; 5 str. (teisė į laisvę ir saugumą) – 25 % ir 2 str. (teisė į gyvybę) – 13 %. Pabrėžtina, kad didžioji dalis bylų (minėtieji EŽTK 3 str. pažeidimai) susiję su netinkamomis įkalinimo sąlygomis ir apima 2013 – 2015 m. laikotarpį.

2019 m. bylose, kuriose buvo nustatyti Konvencijos pažeidimai arba patvirtinti taikūs susitarimai ar Vyriausybės vienašalės deklaracijos, buvo priteisti 193 578 eurai (2018 m. – 507 952 eur; 2017 m. – 151 322 eur; 2016 m. – 226 416 eur; 2015 m. – 226 708 eur).

Veikla vykdanč Teismo priimtus 2019 m. ir ankstesnius sprendimus

2019 m. buvo koordinuojamas 55 EŽTT sprendimų 89 bylose vykdymas. 2019 m., atsižvelgus į pateiktas vykdymo ataskaitas, priėmus galutines Ministrų Komiteto rezoliucijas užbaigta 13 Teismo sprendimų vykdymo priežiūra dėl 26 bylų. Metų pabaigoje buvo tęsiama 42 EŽTT sprendimų 63 bylose vykdymo priežiūra.

Pažymėtina, jog *Teismo sprendimų vykdymo srityje daugiausia problemų kelia bendrųjų priemonių, kuriomis turi būti užkertamas kelias panašioms pažeidimams, priėmimas*, ypač jei jis susijęs su būtinais teisinio reguliavimo pakeitimais ir (ar) struktūrinių-sisteminų reformų

reikalaujančiais veiksmais, taip pat sudėtingi yra vykdymo procesai bylose dėl nuosavybės teisių pažeidimo.

Išskirtinos dvi sritys, kuriose susiduriama su sprendimų vykdymo problemomis:

1. *Dėl netinkamų kalinimo sąlygų.* Būtina aktyviai tęsti prevencines priemones – įskaitant ir tolesnį laisvės atėmimo vietų modernizavimą;

2. *Nuosavybės teisių atkūrimo proceso problematika*, o ypač – per ilga nuosavybės teisių atkūrimo proceso trukmė, lemianti Konvencijos pažeidimą.

Dėl sustiprintos vykdymo priežiūros bylose prieš Lietuvą

Sustiprinta priežiūra (*enhanced procedure*) yra toliau taikoma dėl 3 sprendimų:

- L. prieš Lietuvą (dėl translyčio asmens teisių užtikrinimo);
- Paksas prieš Lietuvą (dėl apkaltos būdu iš pareigų pašalinto asmens rinkimų teisės);
- Abu Zubaydah prieš Lietuvą (dėl nelegalaus kalinimo CŽA kalėjime).

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome ataskaitą apsvarstyti Vyriausybės pasitarime.

Patarėjas

Audrius Kasinskas